

ЗАЦВЕРДЖАНА
Загад Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
25.06.2021 № 29

РЭКАМЕНДАЦЫІ
па складзе і парадку распрацоўкі
праектаў зон аховы нерухомых
матэрыяльных гісторыка-культурных
каштоўнасцей

ГЛАВА 1 АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Дадзеная Рэкамендацыі падрыхтаваны ў адпаведнасці з Кодэксаам Рэспублікі Беларусь аб культуры і вызначаючы асноўныя патрабаванні да ўсталявання мяжы тэрыторыі нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – гісторыка-культурная каштоўнасць) пры яе наяўнасці, зон аховы гісторыка-культурной каштоўнасці, іх межаў і рэжымаў іх утрымання і выкарыстання, а таксама склад, парадак распрацоўкі і зацвярджэння праектаў зон аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей.

2. Праект зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – праект зон аховы) – тэхнічны нарматыўны прававы акт, які складаецца з тэкставай і графічнай частак і змяшчае асноўныя звесткі аб гісторыка-культурнай каштоўнасці і прылеглым да яе асяроддзі, апісанне межаў прынятых зон аховы, рэжымы ўтрымання і выкарыстання тэрыторыі ў межах зон аховы.

3. Праект зон аховы распрацоўваецца для забеспечэння захавання гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх навакольнага асяроддзя і вырашэння асноўнай задачы аховы гісторыка-культурнай спадчыны – захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей у мэтах зберажэння і памнажэння гісторыка-культурнай спадчыны і стварэння ўмоў для яе перадачы наступным пакаленням.

4. Для аб'ектаў, якія размешчаны побач або ўваходзяць у склад комплексу або ансамблю, можа распрацоўвацца агульны праект зон аховы.

5. Рэжымы ўтрымання і выкарыстання тэрыторыі ў межах зон аховы з'яўляюцца абавязковымі пры ажыццяўленні горадабудаўнічай, гаспадарчай і іншай дзейнасці.

6. Пры выключэнні гісторыка-культурнай каштоўнасці з Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, а таксама яе перамяшчэнні, праект зон аховы, распрацаваны ў дачыненні да гэтай гісторыка-культурнай каштоўнасці, не падлягае прымяненню.

ГЛАВА 2

ТЭРЫТОРЫЯ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ. СКЛАД І ПРЫЗНАЧЭННЕ ЗОН АХОВЫ

7. Для забеспячэння захавання гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх навакольнага асяроддзя вызначаюцца тэрыторыя гісторыка-культурнай каштоўнасці і адна або некалькі зон аховы ў адпаведнасці з артыкуулам 105 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры.

Склад зон аховы вызначаецца праектам зон аховы для кожнай гісторыка-культурнай каштоўнасці з улікам яе індывідуальных асаблівасцей і ўмоў размяшчэння ў навакольным асяроддзі.

8. Тэрыторыя гісторыка-культурнай каштоўнасці – тэрыторыя, якая непасрэдна занята гісторыка-культурнай каштоўнасцю і (або) звязана з ёй гістарычна і функцыянальна і з'яўляецца яе неад'емнай часткай.

На тэрыторыі гісторыка-культурнай каштоўнасці на падставе дзеючага заканадаўства забяспечваецца магчымасць яе навуковага даследавання, захавання і правядзенне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на гісторыка-культурнай каштоўнасці.

9. Зоны аховы – устанаўліваюцца для забеспячэння захаванасці гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе навакольнага асяроддзя, выяўлення яе гісторыка-мастацкай вартасці і выкарыстання з улікам абмежаванняў.

10. Ахоўная зона гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – ахоўная зона) – тэрыторыя, якая непасрэдна прылягае да гісторыка-культурнай каштоўнасці і можа ўключаць тэрыторию гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Ахоўная зона прызначана для забеспячэння захаванасці гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе навакольнага асяроддзя, выяўлення архітэктурна-мастацкай, горадабудаўнічай і планіровачнай якасці гісторыка-культурнай каштоўнасці і найлепшага зрокавага ўспрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці.

11. Зона рэгулявання забудовы гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – зона рэгулявання забудовы) – тэрыторыя, неабходная для захавання і (або) рэгенерацыі гістарычна абумоўленай сістэмы планіроўкі,

архітэктурнага, прыроднага асяроддзя і прасторавай структуры гісторыка-культурнай каштоўнасці, для замацавання значэння гісторыка-культурнай каштоўнасці ў антрапагенным і (або) прыродным асяроддзі, стварэння неабходных умоў усپрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці, рэгламентавання маштабу новага будаўніцтва і рэканструкцыі існуючай забудовы.

12. Зона аховы ландшафту гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – зона аховы ландшафту) – тэрыторыя, неабходная для захавання і (або) рэгенерацыі ландшафту.

Зона аховы ландшафту ўключае прыроднае асяроддзе гісторыка-культурнай каштоўнасці, у тым ліку рэльеф, якое ўздзейнічае на цэласнасць усپрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці.

13. Зона аховы культурнага пласта (слоя) гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – зона аховы культурнага пласта (слоя)) – тэрыторыя, якая прылягае да гісторыка-культурнай каштоўнасці, звязаная з ёй гістарычна і функцыянальна і неабходная для выяўлення, захавання і даследавання археалагічных аб'ектаў. Можа супадаць з тэрыторыяй гісторыка-культурнай каштоўнасці.

14. Тэрыторыя гісторыка-культурнай каштоўнасці, у тым ліку помнікаў археалогіі, зоны аховы, рэжымы іх утримання і выкарыстання вызначаюцца зыходзячы з аналізу архіёна-бібліографічных матэрыялаў гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе гістарычнай тэрыторыі (навуковых даследаванняў), аналізу існуючага палажэння з улікам горадабудаўнічага, антрапагеннага ўплыву на тэрыторыю, асаблівасцей лакалізацыі гісторыка-культурнай каштоўнасці, аналізу існуючых зон аховы (пры іх наяўнасці).

ГЛАВА 3

МЕЖЫ, РЭЖЫМЫ ЎТРЫМАННЯ И ВЫКАРЫСТАННЯ ЗОН АХОВЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ КАШТОЎНАСЦІ

15. Межамі зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці з'яўляюцца ўмоўныя лініі, якія пазначаюць тэрыторыю, за межамі якой ажыццяўленне горадабудаўнічай, гаспадарчай і іншай дзейнасці не аказвае прамога або ўскоснага негатыўнага ўздзейнення на захаванасць гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе гістарычнага асяроддзя.

Межы зон аховы неабходна сумяшчаць з межамі планіровачных або прыродных аб'ектаў: габарытамі кварталаў, вуліцамі, плошчамі, дарогамі, берагамі рэк, ірвамі і ярамі, ляснымі ўзлескамі і іншымі.

16. Для кожнай зоны аховы вызначаюцца рэжымы іх утрымання і выкарыстання, якія прадугледжаюць абмежаванне або поўную забарону дзейнасці, якая стварае пагрозу захаванню гісторыка-культурнай каштоўнасці і (або) яе навакольнаму асяроддзю.

17. Мяжы ахоўнай зоны гісторыка-культурнай каштоўнасці ўстанаўліваецца зыходзячы з умоў захавання гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе найлепшага ўспрымання. У межы ахоўнай зоны ўключаюцца тэрыторыя адкрытай прасторы, прылеглая да каштоўнасці, і ўчасткі з гістарычнай забудовай, ландшафтам.

Ахоўныя зоны помнікаў археалогіі ўстанаўліваюцца ў адпаведнасці з патрабаваннямі артыкула 105 Кодэкса і дадзеных Рэкамендацый.

18. Рэжымамі ўтрымання і выкарыстання ахоўнай зоны забараняеца:

змяненне гісторыка-культурнай каштоўнасці, а таксама сістэмы каштоўнай гістарычнай планіроўкі ці яе фрагментаў, каштоўнай архітэктурнай забудовы і прыроднага ландшафту, акрамя магчымасці аднаўлення раней страчаных элементаў і параметраў гісторыка-культурнай каштоўнасці;

пагаршэнне найбольш спрыяльных умоў успрымання, якія выяўляюць вартасці гісторыка-культурнай каштоўнасці;

захаванне дысгарманічных элементаў, што парушаюць цэласнасць успрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці, а таксама павелічэнне іх аб'ёмана-прасторавага архітэктурнага рашэння пры рэканструкцыі;

правядзенне дзейнасці, якая пагражае захаванню гісторыка-культурнай каштоўнасці, рэгенерацыі гісторыка-горадабудаўнічага ці прыроднага асяроддзя;

новае будаўніцтва, за выключэннем аднаўлення страчанай гістарычнай забудовы;

размяшчаць новыя прамысловыя прадпрыемствы, транспартна-складскія і іншыя збудаванні, якія ствараюць транспартныя нагрузкі, вядуць да забруджвання паветранага і воднага басейнаў, з'яўляюцца небяспечнымі ў пажарных адносінах і выбухованебяспечнымі;

будаўніцтва транспортных магістралей і развязак, эстакад, мастоў і іншых інжынерных збудаванняў, якія парушаюць гістарычны вобраз населенага пункта і традыцыйнае прыроднае асяроддзе;

правядзенне гаспадарчай дзейнасці (пры неабходнасці) з дасканалым удакладненнем забароны тыпу і віду дзейнасці.

У ахоўнай зоне могуць выконвацца наступныя віды работ:

звязаныя з захаваннем і аднаўленнем планіроўкі, будынкаў, збудаванняў і добраўпарадкаваннем тэрыторый, якія фарміруюць гістарычнае асяроддзе і акружэнне гісторыка-культурнай каштоўнасці;

звязаныя з упарадкаваннем дарог і дарожак, вонкавага асвятлення, азеляненнем, усталяваннем рэкламных канструкций, што адносяцца да гісторыка-культурнай каштоўнасці, забеспячэннем іншых форм добраўпарадкавання, выкліканых патрабаваннямі сучаснага выкарыстання, але не парушаючых гістарычнае каштоўнае горадабудаўнічае і (або) прыроднае асяроддзе, традыцыйны ландшафт;

звязаныя з рамонтам і рэканструкцыяй інжынерных камунікаций, пракладкай падземных інжынерных камунікаций;

звязаныя з вывадам з ахойной зоны і ліквідацыяй або нейтралізацыяй дысгарманічных пабудоў, якія могуць быць заменены будынкамі, збудаваннямі ці зялёнымі пасадкамі, што не перашкаджаюць захаванню і ўспрыманню гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Праектам зон аховы можа быць прадугледжаны вывад прымесловых прадпрыемстваў, буйных рамонтных майстэрняў і складоў, што прычыняюць фізічныя і эстэтычныя страты гісторыка-культурным каштоўнасцям і (або) выклікаюць значныя грузавыя і транспартныя нагрузкі, прыводзяць да забруджвання глебы, паветра і вадаёмаў.

19. Мяжа зоны рэгулювання забудовы вызначаецца зыходзячы з умоў зоны бачнасці гісторыка-культурнай каштоўнасці і візуальнага ўспрымання антрапагеннага і прыроднага асяроддзя ад гэтай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

У межы зоны рэгулювання забудовы ўключаюцца тэрыторыі з гістарычнай планіровачнай і аб'ёмна-прасторавай структурай, а таксама з новай забудовай, у залежнасці ад месцазнаходжання асноўных кропак агляду гісторыка-культурнай каштоўнасці і гарадскіх панарам, неабходнасці забеспячэння рэгулювання вышыні і габарытаў новай забудовы (рэканструкцыі існуючай забудовы) на ўсю глубіню бачнасці, які разгортваецца з гэтых кропак.

Для забеспячэння спрыяльных умоў візуальнага ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх комплексаў неабходна:

не засланяць гісторыка-культурныя каштоўнасці новымі будынкамі ў кропках і зонах найлепшага візуальнага ўспрымання;

пазбягаць размяшчэння ў зоне бачнасці гісторыка-культурных каштоўнасцей новых будынкаў, якія фарміруюць неспрыяльны для ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей фон;

улічваць басейн бачнасці – зону актыўнага ўплыву гісторыка-культурных каштоўнасцей пры ажыццяўленні комплекснай горадабудаўнічай рэканструкцыі тэрыторыі.

Мяжа зоны рэгулявання забудовы вызначаецца на падставе вывучэння архіўна-бібліографічных даследаванняў, аналізу дадзеных натурнага даследавання і фатаграфічнай фіксацыі, якія выяўляюць межы кампазіцыйнага ўздзеяння гістарычных збудаванняў і ансамбляў на навакольнае асяроддзе, а таксама з ўлікам габарытаў новай забудовы, якая не павінна парушаць гістарычнае асяроддзе і адмоўна ўплываць на кампазіцыйную ролю гісторыка-культурных каштоўнасцей.

20. Рэжымы ўтрымання і выкарыстання зоны рэгулявання забудовы вызначаюцца ўмовамі захавання архітэктурнага абрыса гістарычнай часткі населенага пункта і (або) прыроднага асяроддзя, якія акружаюць гісторыка-культурную каштоўнасць, не дапускаюць магчымасць скажэння харектару гістарычных планіроўкі, забудовы і (або) ландшафту, ўздзеянне новага будаўніцтва, якое не спрыяе на гісторыка-культурныя каштоўнасці, ансамблі, панараму, іх сілуэт.

Рэжымы выкарыстання зоны рэгулявання забудовы ўлічваюць канкрэтную сітуацыю ўзаемадзеяння гісторыка-культурных каштоўнасцей і новай забудовы.

У зоне рэгулявання забудовы:

захоўваюцца сістэма каштоўнай гістарычнай планіроўкі ці яе фрагменты, каштоўныя збудаванні і элементы ландшафту;

ствараюцца ўмовы, спрыяльныя для зрокавага ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей;

замацоўваюцца ці аднаўляюцца горадафарміруючае або тэрытарыяльнае значэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей у архітэктурна-прасторавай арганізацыі населенага пункта або ландшафту;

прадугледжваюцца ліквідацыя ці нейтралізацыя дысгарманічных элементаў, што парушаюць цэласнасць кампазіцыі гісторыка-культурнай каштоўнасці;

устаноўліваюцца абмежаванні на новае будаўніцтва і рэжымы рэгулявання гаспадарчай дзейнасці;

вызначаюцца патрабаванні па рэканструкцыі існуючай забудовы па вышыні, харектару архітэктурных элементаў, працягласці і маштабнасці будынкаў, выкарыстанні будаўнічых матэрыялаў, колераваму рашэнню фасадаў, размяшчэнні вонкавай рэкламы, харектару азелянення, прыёмам добраўпарадковання і іншых харктарыстык.

У залежнасці ад гісторычнай вартасці планіроўкі і забудовы, іх месцаходжання ў дачыненні да гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх значэнні ў фарміраванні асяроддзя распрацоўшчыкам могуць вызначацца асобныя ўчасткі рэгулявання забудовы з рознымі рэгламентамі.

21. Мяжа зоны аховы ландшафту ўстанаўліваецца зыходзячы з узаемасувязі гісторыка-культурнай каштоўнасці з прыроднымі гісторычнымі ландшафтамі.

У межы зоны аховы ландшафту ўключаюцца тэрыторыі як натуральна прыродныя, так і тыя, што знаходзяцца пад антрапагенным уздзеяннем, у залежнасці ад ступені ўрбанізацыі тэрыторыі.

У межах зоны аховы ландшафту павінна быць захавана або адноўлена харктэрнае прыроднае асяроддзе (рэльеф, водныя сістэмы, сельскі ландшафт і іншае).

22. Рэжымы ўтримання і выкарыстання зоны аховы ландшафту вызначаюцца ўмовамі захавання гісторычнага ландшафту, які кампазіцыйна звязаны з гісторыка-культурнай каштоўнасцю.

У зоне аховы ландшафту:

захоўваецца гісторычна каштоўны рэльеф, водныя сістэмы, лясныя масівы, сельскія ландшафты і іншыя прыродныя аб'екты, якія гісторычна звязаны з гісторыка-культурнай каштоўнасцю;

забяспечваецца выяўленне гісторычнай ролі ландшафту ва ўспрыманні гісторыка-культурных каштоўнасцей;

аднаўляюцца лясы, праводзяцца мерапрыемствы па абароне лугавых, берагавых і іншых тэрыторый ад апоўзняй, размыву, умацоўваюцца схілы, яры, праводзяцца іншыя неабходныя прыродаахоўныя мерапрыемствы;

прадугледжваецца ліквідацыя або нейтралізацыя дысгарманічных элементаў ландшафту;

забараняецца будаўнічая і рэгулююцца гаспадарчая дзейнасць.

На тэрыторыі зоны аховы ландшафту дапускаецца гаспадарчая дзейнасць, якая не наносіць шкоды ландшафту і не скажае яго, не патрабуе ўзвядзення новых капітальных пабудоў, якія скажаюць традыцыйнае прыроднае асяроддзе гісторыка-культурнай каштоўнасці. У адпаведнасці з умовамі рэжimu на вызначаных участках зоны аховы ландшафту магчымы сенакос, выпас жывёлы, палявія, агародныя і іншыя работы, якія не вядуць да змянення навакольнага асяроддзя.

Адкрытыя мясціны і сенажаці могуць быць выкарыстаны для эпізадычных масавых свят і гулянняў без будаўніцтва стацыянарных будаванняў.

23. У межы зоны аховы культурнага пласта (слоя) уключаюцца тэрыторыі, якія ўтрымліваюць матэрыяльныя аб'екты ці іх комплексы, якія ўзніклі ў выніку жыццядзейнасці чалавека ад яго з'яўлення да перыяду новай гісторыі і выяўлены на падставе спецыяльных археалагічных метадаў.

Мяжа зоны аховы культурнага пласта (слоя), выяўленне тэрыторый распаўсядження культурнага пласта (слою) ўстанаўліваюцца на падставе разведвальных шурфоў, буравых свідравін ці іншых раскопак, і (або) архіўна-бібліографічных звестак.

24. Рэжымамі ўтрымання і выкарыстання зоны аховы культурнага пласта (слоя) неабходна прадугледжваць правядзенне будаўнічых і земляных работ з умовай прыняцця неабходных мер па ахове археалагічных аб'ектаў і артэфактаў у парадку, устаноўленым заканадаўствам, а таксама іншыя меры, якія забяспечваюць ахову культурнага пласта ў залежнасці ад індывідуальных асаблівасцей помніка археалогіі.

25. Для помнікаў археалогіі, размешчаных у межах населеных пунктаў, вызначаюцца ўсе неабходныя зоны аховы, у адпаведнасці з дадзенымі Рэкамендацыямі.

ГЛАВА 4 ПАРАДАК РАСПРАЦОЎКІ ПРАЕКТА ЗОН АХОВЫ

26. Праект зон аховы ўяўляе сабой дакументацыю у тэкставай форме з картаграфічным дадаткам (схемай) межаў зон аховы, якая змяшчае апісанне межаў тэрыторыі і зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці, апісанне рэжымаў утрымання і выкарыстання зямель і патрабаванні да горадабудаўнічых рэгламентаў у межах вызначаных зон, распрацаваную на падставе матэрыялаў комплексных навукова-даследчых работ (абгрунтоўваючая частка праекта зон аховы).

27. Заказчыкам работ па распрацоўцы проекта зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці могуць выступаць адпаведныя службы мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў або юрыдычныя, фізічныя асобы, у тым ліку індывідуальныя прадпрымальнікі ў адпаведнасці з пунктам 5 артыкула 105 Кодэкса.

28. Праекты зон аховы распрацоўваюцца як правіла проектнымі арганізацыямі, якія ажыццяўляюць распрацоўку навукова-праектнай дакumentацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях. Распрацоўка праектаў зон аховы

для помнікаў археалогіі ажыццяўляеца пры удзеле спецыялістаў, якія адпавядаюць наступным крытэрыям:

маюць вышэйшую адукцыю па спецыяльнасці “Археалогія”, “Гісторыя (археалогія)”;

валодаюць навуковымі практычнымі ведамі, неабходнымі для правядзення археалагічных даследаванняў і падрыхтоўкі навуковай справаздачы аб выкананых археалагічных палявых работах.

29. Вyzначаныя згодна з главамі 2 і 3 склад, межы, рэжымы ўтримання і выкарыстання зон аховы адлюстроўваюцца ў праекце зон аховы згодна з патрабаваннямі главы 5 дадзенай Пастановы.

30. Калі склад або апісанне мяжы гісторыка-культурнай каштоўнасці адсутнічае або не вызначана ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, іх устанаўленне ажыццяўляеца на стадыі распрацоўкі праекта зон аховы на падставе праведзеных навукова-даследчых работ і адлюстроўваеца ў праекце зон аховы.

31. У выпадку выяўлення новых гістарычных звестак, якія мяняюць уяўленне аб характары антрапагеннага і (або) прыроднага асяроддзя, якое акружае гісторыка-культурную каштоўнасць, у праект зон аховы могуць быць унесены змяненні і (або) дапаўненні, шляхам распрацоўкі новага праекта зон аховы (за выключэннем выпадкаў выпраўлення тэхнічнай памылкі) у парадку, вызначаным дадзенымі Рэкамендацыямі.

ГЛАВА 5 СКЛАД ПРАЕКТА ЗОН АХОВЫ

32. Праект зон аховы складаецца з абронтоўваючай часткі (комплексных навуковых навукова-даследчых матэрыялаў) і зацвярджаемай тэкставай часткі са схемай зон аховы.

33. Абронтоўваючая тэкставая частка (навукова-даследчыя матэрыялы) змяшчае наступныя звесткі: пра папярэднія работы і навукова-даследчыя работы; абронтаванне межаў тэрыторыі гісторыка-культурнай каштоўнасці і зон аховы, рэжымы ўтримання і выкарыстання; неабходныя картаграфічныя матэрыялы, фотаматэрыялы.

Абронтоўваючая тэкставая частка можа складацца з наступных разделаў:

папярэднія работы;

навукова-даследчыя работы;

межы, рэжымы ўтримання і выкарыстання зон аховы;

іншыя, неабходныя для абронтавання прынятых рашэнняў.

34. Раздел проекта зон аховы «Папярэднія работы» рыхтуеца з мэтай азнямлення з гісторыка-культурнай каштоўнасцю і прылеглай да яе тэрыторыі з улікам патрабаванняў дадатку 2 дадзеных Рэкамендацый.

35. Раздел проекта зон аховы «Навукова-даследчая работы» рыхтуеца з мэтай падрыхтоўкі навуковага і метадычнага аргументавання складу і мяжаў зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці з улікам патрабаванняў дадатку 2 дадзеных Рэкамендацыі, але дастатковым для навуковага аргументавання прынятых проектных рашэнняў.

Раздел уключае гістарычную даведку, архіўна-бібліографічныя і натурныя даследаванні, археалагічныя вышуканні.

36. Раздел проекта зон аховы «Межы, рэжымы ўтрымання і выкарыстання зон аховы» змяшчае апісанне мяжы тэрыторыі гісторыка-культурнай каштоўнасці або комплексу, вызначаных зон аховы; іх рэжымаў утрымання і выкарыстання з аргументаваннем прынятых у проекте рашэнняў; апісанне прывязак мяжаў зон аховы да антрапагенных і (або) прыродных аб'ектаў, прывязку да геаграфічных каардынат харктэрных паваротных кропак у месцах змянення накірунку мяжаў; удакладненне рэжымаў выкарыстання і ўтрымання тэрыторый зон аховы ў адпаведнасці з канкрэтнымі ўмовамі кожнай зоны або розных іх участкаў.

37. Па выніках праведзеных даследаванняў у проект зон аховы ўключаюцца наступныя карты (схемы) і матэрыялы:

«гісторыка-архітэктурны апорны план», на якім павінны быць нанесены ўсе нерухомыя гісторыка-культурныя каштоўнасці, іншыя будынкі і збудаванні, аб'екты, што фарміруюць асяроддзе, у тым ліку сістэмы і элементы планіроўкі, сувязі, якія маюць гістарычную і горадафармірующую значнасць, традыцыйныя месцы зрокавага ўспрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці і панарамы забудовы, якая ўключае гісторыка-культурную каштоўнасць;

«схема ландшафтнага аналізу», якая выяўляе існуючыя найбольш значныя элементы і сістэмы ландшафту, існуючыя і (або) страчаныя відавыя сувязі, зону найлепшага візуальнага ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей, адлегласць якой вызначаецца ў залежнасці ад якасці бачнасці ўсіх яе дэталей. Канфігурацыя зоны вызначаецца ў асноўным эмпірычна на месцы і залежыць ад характеристу рэльефу, планіроўкі, характеристу навакольнай забудовы і расліннасці. Басейн бачнасці гісторыка-культурных каштоўнасцей і даміант вызначаецца агульным характеристам рэльефу, размяшченнем гісторыка-культурных каштоўнасцей,

дамінант і іх вышынёй. Мяжа басейна бачнасці можа быць вызначана толькі на мясцовасці і пацверджана фотафіксацыяй;

«схема межаў зон аховы» выконваецца на тапаграфічным плане, якая адлюстроўвае мяжу тэрыторыі гісторыка-культурнай каштоўнасці і ўстаноўленыя зоны аховы і ўключае прылеглую да гісторыка-культурнай каштоўнасці тэрыторыю. На схеме таксама адлюстроўваюцца аб'екты, да якіх прывязаныя межы зон аховы. Пры змене накірунку мяжы, лініі неабходна прывязваць да харктэрных паваротных кропак з пазначэннем каардынат. Пры неабходнасці карэктнага адлюстрравання асноўных элементаў, карта (схема) можа дапаўняцца картай (схемай) большага маштабу для карэктнага адлюстрравання неабходных аб'ектаў;

іншыя графічныя матэрыялы, панарамы, перспектывы, разгорткі, фота відавых кропак з натуры, якія харктарызуюць працэс развіцця і сучасны стан гісторыка-культурнай каштоўнасці, асяроддзя і тэрыторыі, прылеглай да каштоўнасці.

38. Зацвярждаемая тэкставая частка праекта зон аховы распрацоўваецца на падставе абгрунтоўваючай часткі (навукова-даследчых работ) і складаецца з раздзелаў:

- агульныя палажэнні;
- тэрыторыя гісторыка-культурнай каштоўнасці;
- ахоўная зона;
- зона рэгулявання забудовы;
- зона аховы ландшафту;
- зона аховы культурнага пласта (слоя).

Склад праекта зон аховы вызначаецца на падставе навукова-даследчых работ.

39. Неад'емнай зацвярждаемай часткай праекта зон аховы з'яўляецца дадатак (картаграфічны матэрыял) – схема зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Дадатак распрацоўваецца з улікам патрабаванняў згодна з дадаткам 3 дадзеных Рэкамендацый.

ГЛАВА 6 ЗАЦВЯРДЖЭННЕ ПРАЕКТА ЗОН АХОВЫ

40. Праект зон аховы зацвярджаецца пастановай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

41. Для зацвярджэння праекта зон аховы заказчыкам (або па яго даручэнню распрацоўшчыкам) у Міністэрства культуры накіроўваецца:

ліст-запыт аб зацвярджэнні праекта зон аховы ў вольнай форме;
ліст-узгадненне праекта зон аховы мясцовым выканану́чым
і распарадчым органам, на тэрыторыі якога размешчана гісторыка-
культурная каштоўнасць;

камплект праекта зон аховы на папяровым і электронным носьбіце:
зацвярджаемая тэкставая частка (у электронным фармаце .doc або .docx на
беларускай мове), графічны дадатак (у электронным фармаце .pdf, на
беларускай мове), абгрунтоўваючая тэкставая частка (навукова-даследчыя
матэрыялы).

42. Электронная копія пастановы Міністэрства культуры
аб зацвярджэнні праекта зон аховы з зацвярджаемай тэкставай часткай і
графічным дадаткам накіроўваюцца ў Нацыянальны цэнтр прававой
інфармацыі Рэспублікі Беларусь для правядзення абавязковай юрыдычнай
экспертызы.

43. У выпадку неабходнасці дапрацоўкі праекта зон аховы
Міністэрствам культуры рыхтуецца ліст з вызначэннем прычын адмовы
ў зацвярджэнні праекта зон аховы.

44. Пасля зацвярджэння і апублікавання на Нацыянальным прававым
Інтэрнет-партале пастановы аб зацвярджэнні праекта зон аховы,
Міністэрства культуры не пазней за 5 дзён накіроўвае паведамленне
распрацоўшчыку і адпаведнаму мясцовому выканану́чаму і распарадчаму
органу.

45. Пры адсутнасці аднаго або некалькіх дакументаў, адзначаных
у п. 42 праект застаецца без разгляду з адпаведным паведамленнем
распрацоўшчыка.

Дадатак 1

да Рэкамендацый па складзе
і парадку распрацоўкі праектаў зон
аховы нерухомых матэрыяльных
гісторыка-культурных каштоўнасцей

Патрабаванні да тэкставых матэрыялаў

1. Афармленне тэкставых матэрыялаў праекта зон аховы
ажыццяўляеца на аркушах фармату А4 (210x297) з наступнымі
параметрамі:

палі старонак: верхняе і ніжняе – 2 см, левае – 3 см, правае – 1 см;

шрыфт Times New Roman, звычайны, памер 15 пт;

міжрадковы інтэрвал – адзінарны;

абзац з адступленнем 1,25 см;

выроўніванне па шырыні аркуша і без пераносу слоў;

нумары старонак у цэнтры верхняга калонтытула з адлегласцю
1,0-1,5 см па верхнім краі, памер шрыфту 14 пт (першая старонка не
нумаруеца).

2. Тэкст выконваеца на беларускай мове (зацвярджаемай часткі);

3. Электронны варыянт тэкставых матэрыялаў павінен быць
у фармаце *.doc або *.docx.

Дадатак 2

да Рэкамендацый па складзе
і парадку распрацоўкі праектаў зон
аховы нерухомых матэрыяльных
гісторыка-культурных каштоўнасцей

Навукова-даследчыя работы (абгрутоўваючая тэкставая частка)

1. У ходзе падрыхтоўкі раздзела «Папярэдняя работы»
ажыццяўляеца:

азнаймленне з дакументацыяй, прадстаўленай заказчыкам;

азнаймленне з праектнай дакumentaцыяй у арганізацыях
горадабудаўнічага профілю, складанне іх пералікаў і зняцце копій;

папярэдняе натурнае азнаймленне з гісторыка-культурнай
каштоўнасцю;

вызначэнне тэрыторыі для даследавання, супастаўленне
геападасновы з натурай;

папярэдняе вывучэнне літаратурных і графічных крыніц.

2. У ходзе падрыхтоўкі раздзела «Навукова-даследчыя работы»
уключаюцца архіўна-бібліографічныя і натурныя даследаванні.

3. Па выніках праведзеных архіўна-бібліографічных даследаванняў
(вывучэнне пісьмовых, літаратурных, архіўных крыніц) складаецца
гістарычная даведка, якая змяшчае наступныя матэрыялы:

выпіскі з архіўных і бібліографічных крыніц, якія прадстаўляюць
пералік гістарычных звестак аб гісторыка-культурнай каштоўнасці;

копіі гістарычных планаў і (або) карт ці іх фрагментаў, пачынаючы
з найбольш ранніх, з адлюстраваннем тэрыторый, на якіх размешчаны
гісторыка-культурныя каштоўнасці;

гістарычныя натурныя фотаздымкі ці малюнкі асобных будынкаў,
збудаванняў, іх комплексаў або ансамбляў, горадабудаўнічых панарам,
іншых неабходных для падрыхтоўкі праекта зон аховы адлюстраванняў
тэрыторый, якія закранаюцца гэтым праектам;

архіўныя графічныя матэрыялы, фотаматэрыялы, якія даюць
уяўленне аб гістарычным развіцці і сучасным становішчы гісторыка-
культурнай каштоўнасці на тэрыторыі (населеным пункце);

аналіз гісторыка-архітэктурнага апорнага плану населенага пункта
(тэрыторыі), дзе размешчана гісторыка-культурная каштоўнасць;

даследаванне забудовы тэрыторыі (населенага пункта) з вызначэннем
горадафарміруючых аб'ектаў і аб'ектаў, якія патрабуюць захаванне,

а таксама аб'ектаў якія парушаюць архітэктурнае адзінства ці ўмовы усپрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей ці ландшафту;

вывяўленне тэрыторый распаўсюджвання культурнага пласта (слою) на падставе разведвальных шурфоў, буравых свідравін ці іншых раскопак, а таксама бібліяграфічных звестак;

спіс бібліяграфічных, музейных, архіўных і іншых крыніц, якія ўтрымліваюць звесткі аб гісторыка-культурнай каштоўнасці.

4. У ходзе натурных даследаванняў праводзяць візуальнае вывучэнне характеристу размяшчэння і ўсپрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці ў натуральных умовах, утым ліку:

вывучэнне архітэктурных асаблівасцей гісторыка-культурнай каштоўнасці;

даследаванне планіровачнай і прасторавай структуры тэрыторыі, дзе размешчана гісторыка-культурная каштоўнасць, і асаблівасцей яе гістарычнага фарміравання; сістэмы вуліц, плошчаў, дарог, заселеных і незаселеных, занятых расліннасцю і адкрытых тэрыторый і іх прасторавай арганізацыі, зрокавых сувязей паміж архітэктурнымі комплексамі, сувязі іх з прыродным акружэннем; аналіз ландшафту і своеасаблівасцей абрысу населенага пункта;

даследаванне забудовы населенага пункта – мастацка-гістарычнай каштоўнасці складаючых яго будынкаў і збудаванняў, вызначэнне горадафарміруючага значэння гісторыка-культурных каштоўнасцей, выяўленне аб'ектаў, якія патрабуюць захавання і надання ім статусу гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама аб'ектаў, што парушаюць архітэктурнае адзінства горадабудаўнічага комплексу або перашкаджаюць візуальнаму ўсپрыманню гісторыка-культурных каштоўнасцей або ландшафту;

фотафіксацыю гісторыка-культурнай каштоўнасці ў існуючай сістэме планіровачнай структуры з вызначэннем найбольш значных відавых кропак;

ландшафтны аналіз тэрыторыі – адлюстраванне асаблівасцей прыроднага ландшафту і візуальнага ўсپрымання прыродных і архітэктурных дамінант, выяўленне каштоўных і дысаніруючых элементаў;

вызначэнне мяжы культурнага пласта і яго магутнасці на тэрыторыі праектавання на падставе апублікованых звестак;

апісанне прынцыпаў ацэнкі забудовы, яе тыпалогіі, парадак аднясення тых ці іншых аб'ектаў да дысгарманічных, тлумачэнне прынятых умоўных адзнак, пералік гісторыка-культурных каштоўнасцей,

рэкамендацыі па правядзенні неабходных мерапрыемстваў, звязаных з выкарыстаннем нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей, іх асяроддзя, а таксама па ліквідацыі парушэнняў, якія прычыняюць шкоду гісторыка-культурным каштоўнасцям і іх асяроддзю.

5. У залежнасці ад прызначэння карт (схем) на картаграфічных матэрыялах адлюстроўваюцца:

гісторыка-культурныя каштоўнасці, уключаныя ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь;

каштоўнае гісторыка-архітэктурнае асяроддзе;

шэраговае гісторыка-архітэктурнае асяроддзе;

нейтральная забудова;

дысаніруючая забудова;

археалагічныя аб'екты і (або) тэрыторыі з наяўным культурным пластам;

чырвоныя лініі кварталаў;

напрамкі вуліц, якія захаваліся з мінулага;

межы домаўладанняў;

зялёныя пасадкі, якія захаваліся з мінулага;

мяжа тэрыторыі гістарычнай часткі населенага пункта;

кропкі візуальных панарамных раскрыццяў;

тэрыторыі кварталаў забудовы;

прамысловая-складская тэрыторыя;

крутыя схілы тэрас і рвоў;

зялёныя пасадкі агульнага карыстання;

назвы населеных пунктаў, вуліц, нумары дамоў, напрамкі назвы дарог;

схемы гістарычных этапаў змянення праекціровачнай і аб'ёмна-прасторавай структуры развіцця і інш.

Дадатак 3

**да Рэкамендацый па складзе
і парадку распрацоўкі праектаў зон
аховы нерухомых матэрыяльных
гісторыка-культурных каштоўнасцей**

Патрабаванні да картаграфічных матэрыялаў

1. Кадастравыя ці тапаграфічныя карты:

геападаснова (кадастравая ці тапаграфічная карта) для выканання картаграфічных матэрыялаў павінна быць выкарыстана ў буйным маштабе, дастатковым для забеспячэння адназначнага візуальнага прачытання карты, месцазнаходжання гісторыка-культурнай каштоўнасці, яе элементаў; карэктнага адлюстравання неабходных умоўных пазначэнняў, надпісаў і г.д. (маштаб 1:5000, 1:2000, 1:500);

выкарыстоўваецца актуальная на момант распрацоўкі праектных рашэнняў геападаснова.

2. Маштаб:

неабходна нанясенне колькаснага і (або) лінейнага маштабаў.

3. Каардынаты:

выкарыстоўваецца каардынатная сістэма WGS84;

каардынаты прыводзяцца ў градусах у выглядзе дзесятковага дробу;

рэкамендуецца каардынаты межаў прывязваць да асноўных паваротных кропак і адлюстроўваць ў табліцы або ў асобным дадатку (каардынатнай схеме);

4. Арыентацыя па баках свету:

на карце павінна быць пазначэнне напрамку на поўнач

5. Умоўныя пазначэнні:

выконваюцца ў дастатковым аб'ёме для карэктнага прачытання карты (схемы);

сістэма ўмоўных пазначэнняў павінна быць выразнай, не мець візуальна блізкіх колераў і іншых адметных прыёмаў, пры неабходнасці можа быць выкарыстана сістэма пункціраў (штырхпункціраў);

рэкамендуецца выкарыстоўваць агульнапрынятае і зразумелае колернае адлюстраванне (вада – сіні, блакітны; лес – зялёны і г.д.).

6. Надпісы на карце (схеме):

назвы і ўмоўныя пазначэнні wykonваюцца на беларускай мове, шрыфтом Times New Roman.

7. Электронны варыянт карты (схемы) павінен быць у фармаце *.pdf.